

---

# FELADATBANK 4.

---

## ÍRÁS

A betűírás előkészítése

A kézírás alkotóelemeinek megismerése, vázolása, írása

Az írott betűk megismerése, vázolása, írása

Íráshasználat helyesírási tapasztalatszerzéssel

Készítette: Kutiné Sahin-Tóth Katalin



# 1. A BETŰÍRÁS ELŐKÉSZÍTÉSE

A képességfejlesztés fókuszai: tájékozódás térben és síkban, testséma, iránykövetés, formafelismerés, kicsinyítés, nagyítás, finommozgás, mozgáskoordináció.

## 1.1 TÁJÉKOZÓDÁSI GYAKORLATOK

### 1. NEVEZD MEG, KI ÜL MELLETTED, ELŐTTED, MÖGÖTTED!

Fogj kezet a melletted ülővel! Tedd a kezed az előtted ülő hátára! Fordulj a hátad mögött ülő felé! Jobb kezeddel mutass jobbra, azután balra! Bal kezeddel mutass balra, azután jobbra! Végezz tornagyakorlatokat: emeld fel a jobb karod, azután a bal karod! Számolj hozzá ütemesen: Egy-kettő, egy-kettő!

### 2. FOGD MEG A JOBB KEZEDDEL A BAL FÜLEDDET! FOGD MEG A BAL KEZEDDEL AZ ORRODAT! CSERÉLD MEG A KÉT KEZEDDET! MONDD IS HOZZÁ: CSEREBERE; CSERBERE... CSERÉLD A KÉT KEZED EGYRE GYORSABBAN!

### 3. LEGYÉL ROBOT!

Társad legyen az irányító! Kövesd az utasítását: lépj egyet jobbra! Lépj kettőt balra, egyet előre! Fordulj balra! Lépj hármat előre! Fordulj jobbra! Lépj hármat előre!... folytasd addig, ameddig nem hibázol, azután cseréljétek szerepet!

### 4. RAJZOLJ AZ ÍRÓLAPRA EGY FÁT!

A fa fölött süssön a nap! A fa mellett jobbra legyen két bokor! A két bokor közé rajzolj egy kiscicát! A fa mellett balra nyíljon három szál színes virág! A fa alá írd a neved vagy rajzold le a jeled!

## 5. TEGYÉL LE A FÖLDRE EGY NAGYOBB CSOMAGOLÓPAPÍRT!

Fektesd rá a macidat vagy a babádat! Rajzold körül! Színezd ki a játékos jobb kezét pirossal, bal lábát zölddel! Vágd ki a körvonalrajzot! Állj szembe a papírfigurával! Fogj vele kezet! Mutasd meg a bal lábát! Fogd meg a bal fülét! Takard el a bal szemét! Fordítsd meg úgy, hogy neked háttal legyen! Emeld fel a jobb kezét! Hajlítsd hátra a bal lábát! Súj valamit a jobb fülébe!

## 1.2. FORMAFELISMERÉSI GYAKORLATOK

### 1. ÉPÍTS A LOGIKAI JÁTÉK SZÍNES LAPJAIBÓL!

(Ábra: logikai lapokból kirakott ház, vonat, vár – vagy bármilyen más tárgykép. Legyen benne azonos elemekből épített és különböző elemekből – kettőből, háromból – épített. Keresd meg azt az ábrát, amelyik ugyanolyan elemekből van kirakva! Rakd ki te is! Keresd meg azt az ábrát, amelyik kétféle formából áll! Rakd ki te is! Keresd meg azt az ábrát, amelyik háromféle formából készült! Építsd fel!

### 2. ÉPÍTS VALAMIT NÉGYZETLAPOKBÓL ÉS HÁROMSZÖGEKBŐL! MESÉLJ RÓLA!

### 3. RAKD KI EGY TÁRGY KÉPÉT NÉGYZETLAPOKBÓL ÉS KÖRFORMÁKBÓL ÉS HÁROMSZÖGEKBŐL! SZÁMLÁLD MEG, MIBŐL, MENNYIT HASZNÁLTÁL! MONDD EL TÁRSADNAK, HOL VANNAK A LAPOK! PL.: A NÉGYZETLAP ALATT KÉT KÖRLAP VAN; A NÉGYZETLAP FÖLÖTT HÁROMSZÖG VAN.

#### 4. RAKD KI UGYANAZT!

A játékban többen is részt vehetnek. A játékhoz a színes rudakat vagy építő-kockát lehet használni. Fontos, hogy minden játékosnak ugyanolyan készlete legyen! Válasszatok egy kirakó játékos, a többiek lesznek az utánzók. A kirakó játékos a többiekkel szemben építsen, és takarja el a helyet, ahol épít! Építés közben pontosan közölje, melyik építőelemet hová helyezi!

Az „utánzóknak” az elmondás alapján kell ugyanazt kirakniuk. Az dolgozik jól, aki ugyanazt az alakzatot építi fel, mint a kirakó játékos. Pl.: 1. Három rózsaszín rúd egy vonalban, a kisebb oldaluknál érintkezve. 2. A két szélső rúdon még három-három rózsaszín rúd. 3. Ezeken fekszik egy zöld rúd... stb. Amikor a kirakó játékos azt mondja: „Készen van!” – az „utánzók” megmutatják saját alkotásukat. A kirakó ezután felfedi saját építményét. Összehasonlítás után eldől, ki dolgozott jól!

#### 5. CSOPORTOSÍTSUK A BETŰKET!

(A játékhoz betűkártyák szükségesek. Vagy a kis nyomtatott betűk, vagy a nagy nyomtatott betűk körében történhet a csoportosítás! A betűket nem kell megnevezni!) Keress olyan betűket, melyek csak egyenes vonalból állnak! Keress olyan betűket, melyek csak görbe vonalból állnak! Keress olyan betűket, amelyek megformálásához csupán körformára van szükség! Keress olyan betűket, melyek egyenes vonalból és körvonalból állnak! Rendezd a betűket formai hasonlóságuk alapján! Mutasd be a csoportokat!

## 1.3 IZOMLAZÍTÓ GYAKORLATOK

### 1.3.1 NYAK-, VÁLL- ÉS HÁTIZMOK MOZGATÁSA

1. Húzd fel mindkét válladat a füledig! Ejtsd vissza!
2. Húzd fel a jobb válladat! Ejtsd vissza!
3. Húzd fel a bal válladat! Ejtsd vissza!
4. Feszítsd hátra mindkét válladat, majd húzd előre, hogy púpos legyen a hátad!
5. Körözz mindkét válladdal előre és hátra!
6. Körözz a bal válladdal hátra, azután előre!
7. Körözz a jobb válladdal előre, azután hátra!
8. Nyújtózkodj felfelé, nagyon magasra mindkét karoddal!
9. Ülő helyzetben támaszkodj nyújtott karral a padod írólapján! Domborítsd, majd homorítsd erőteljesen a hátadat!
10. Fordítsd a fejedet lassan jobbra, azután balra!
11. Körözz a fejeddel lassan jobbra, azután balra!
12. Tedd a tarkódra mindkét kezedet! Húzd hátra a könyöködet, majd vissza!
13. Érintsd meg a válladat mindkét kezeddal! Körözz a könyököddel előre és hátra!
14. Kulcsold össze a kezedet a hasad előtt! Emeld a fejed fölé!
15. Kulcsold össze a kezedet a hátad mögött! Emeld fel, közben húzd hátra a válladat!

### 1.3.2 KARIZMOK MOZGATÁSA

1. Engedd le a karod a tested mellett! Lazán rázd meg!
2. Nyújtss ki oldalt mindkét karod! Fordítsd a tenyered felfelé, majd lefelé!
3. Nyújtss ki oldalt mindkét karod! Könyökhajlítással érintsd meg a válladat, majd nyújtss újra ki a karod!
4. Nyújtss ki oldalt mindkét karod! Rajzolj tölcserát a levegőbe előre és hátra körzéssel, vállból!
5. Kulcsold össze magad előtt a kezed! Fordítsd ki a tenyered, és emeld magasba a karod! Nyújtózkodj!
6. Körözz a kinyújtott karoddal a tested mellett előre, majd hátra!

### 1.3.3 KÉZIZMOK MOZGATÁSA UTÁNZÁSSAL

1. Nyisd ki a vízcsapot! Zárd el! (csuklóforgatás jobbra, balra)
2. Csavard ki a felmosórongyot! (csuklóforgatás ellentétes irányban)
3. Csipegess a szőlőfürtből! (egyenletes mozgás két ujjal)
4. Nyíljon ki a virág! (csukló összeér, ujjak kinyílnak, csukódnak)
5. Furulyázz! (ujjak gyors mozgatása egyenként)
6. Zongorázz! (ujjak mozgatása egyenként az asztallap érintésével)
7. Sodord össze a papírt! (sodró mozdulat tenyérrel, ujjakkal)
8. Karmoljon a cica! (ujjpercek hajlítása, feszítése erőteljesen)
9. Rázd meg a csuklódát és az ujjaidat!
10. Szorítsd ökölbe a kezedet! Hirtelen nyisd ki!
11. Mutakozzanak be az ujjaid egyenként, hajlítással!
12. Dobolj az asztallapon az ujjbegyeddal, mintha az esőcseppek hangját utánoznád! Lassíts! Gyorsíts! Halkan! Erősen!
13. Támaszd egymáshoz az ujjbegyeidet! Tárd szét az ujjaidat! Zárd össze! Feszítsd erősen egymáshoz! Lazítsd!
14. Masszírozd meg az ujjaidat, mintha ötujjas kesztyűt igazgatnál a kezeden!
15. Körözz az ujjaiddal mindkét irányban!
16. Két-két ujjad begyét érintsd össze! Formálj szemüveget!

## 1.4 MOZGÁSKOORDINÁCIÓT FEJLESZTŐ GYAKORLATOK

### 1. FŰZZÜNK GYÖNGYÖT!

A munkához nagyobb és kisebb gyöngyszemekből álló készletre és kemény végű zsinigre van szükség. A legnagyobb szemtől a legkisebb felé haladj!

### 2. GYÖNGYFŰZŐ VERSENY!

A versenyhez készítetek elő azonos méretű gyöngyszemeket! Egyszerre kezdjétek el felfűzni ezeket! Az a legügyesebb, akinek fél perc alatt a leghosszabb lesz a füzére!

3. MORZSOLJÁTOK A GYÖNGYSZEMEKET AZ UJJAITOK KÖZÖTT! EGYRE KISEBB GYÖNGYSZEMEKET MORZSOLGASSATOK! A MORZSOLÁSHOZ A HÜVELYKUJJATOKNAK MINDIG MÁS-MÁS UJJATOK LEGYEN A PÁRJA!

4. HÁNY GYÖNGYSZEM LEHET?

Hunyjátok be a szemeteket! Társatok készítsen valahány gyöngyszemet az asztallapra! A gyöngyszemek ne legyenek messze egymástól! Csukott szemmel tegyétek a tenyereteket a gyöngyszemekre úgy, hogy az ujjaitok merevek legyenek! Mozgassátok a tenyereteket a gyöngyszemeken, így találjátok ki, hány gyöngyszem van a tenyeretek alatt!

5. KÉSZÍTS KÖRVONALRAJZOT FALEVÉLRŐL, VIRÁGRÓL, GYÜMÖLCSRŐL!

Ragasztózd be a formát! Tegyél a ragasztóra gyöngyszemeket, bab- vagy lencseszemet, apró magokat úgy, hogy a szemek kitöltsék a körvonalat! Szép falikép lehet belőle!

6. NAGYÍTSD FEL A KÖVETKEZŐ KÉPEKET!

(Egyszerű témarajz, pl.: ház kerítéssel, fával; Játékpólc; királyfi, királylány; bohóc; autó, vonat, repülő.) Rajzold le külön írólapokra!

7. RAJZOLD LE A KÖVETKEZŐ KÉPEKET!

(egyszerű tárgyképek rajza, pl.: labda, alma, lapát, szemüveg, falevél, virág, autó, zászló.)

- festékbe mártott ujjal;
- festékbe mártott ecsettel,
- krétával,
- zsírkrétával,
- filctollal,
- színes ceruzával,
- grafitceruzával.

8. MŰANYAG POHÁR SZÁJÁRA GUMIVAL ERŐSÍTS EGY VÉKONY PAPIR- VAGY SZALVÉTA LAPOT! RAJZOLJ FILCTOLLAL A POHÁRFE-  
DŐRE ÚGY, HOGY NE SZAKADJON BE A PAPIR!

9. TEGYÉL KÉT LAP KÖZÉ INDIGÓT A FESTÉKES FELÉVEL A MÁSODIK  
LAPRA BORÍTVA!

Rajzolj a felső lapra díszítő mintákat! (Pl.: ○□◆◎⊗☹☺☻☼☆✿) Ha  
jól bánsz a ceruzával, nem látszik meg a második oldalon a rajzod!

10. TEGYÉL KÉT LAP KÖZÉ INDIGÓT A FESTÉKES FELÉVEL A MÁSODIK  
LAPRA BORÍTVA! ÍRJ AZ ELSŐ OLDALRA CERUZÁVAL! FIGYELD  
MEG A MÁSOLATOT! AKKOR BÁNSZ JÓL A CERUZÁVAL, HA NEM  
LÁTSZIK ÁT A MÁSODIK OLDALRA AZ ÍRÁSOD! ÍRD LE TÖBB-  
SZÖR UGYANAZT, ÉS FIGYELD, MIKOR ÍRSZ LAZÁN TARTOTT CE-  
RUZÁVAL!

## 2. A KÉZÍRÁS ALKOTÓELEMEINEK MEGISMERÉSE, VÁZOLÁSA, ÍRÁSA

A képességfejlesztés fókuszai: vizuális figyelem, különbségek, hasonlóságok, arányok és irányok felismerése, sorrendiség, utánzás, szabálykövetés.

### 2.1 ÍRÁSELEMEK

#### 2.1.1 VONALVEZETÉSI GYAKORLATOK

1. Keress az íráselemekhez hasonló vonalakat a tárgyakon!
2. Húzd végig az ujjad többször az íráselem vonalán!
3. Rajzolj homokba (lisztbe, búzadarába, kenyérmorzsába) íráselemet!
4. Alakítsd ki drótból (zsinégből, fonalból, szalagból) az íráselemet!
5. Rajzolj a táblára vizes szivaccsal íráselemet!
6. Rajzolj a falon lévő csomagolópapírra íráselemet!
7. Kitalálós! Rajzolj a társad hátára az ujjaddal egy íráselemet! Találja ki, melyiket rajzoltad! Cseréljétek szerepet!
8. Szórj homokot csomagolópapírra úgy, hogy az íráselem képét kapd!
9. Rajzolj csomagolópapírra íráselemet festékbe mártott ecsettel!
10. Vázolj mutatóujjaddal a pad írólapja fölött, a levegőben íráselemet!

#### 2.1.2 VÁZOLÓGYAKORLATOK

1. KÖVESD AZ UJJADDAL AZ ÍRÁSELEM VONALÁT A VÁZOLÓ LAPON!

2. RAJZOLD ÁT AZ ÍRÁSELEMET LENDÜLETESEN, NAGY MOZDULATOKKAL!

3. VÁZOLD AZ ÍRÁSELEMET EGYRE KISEBB MÉRETBEN!

#### 4. ÍRD A VONALKÖZBE AZ ÍRÁSELEMET!

#### 5. NEVEZD MEG AZ ÍRÁSELEMEKET!

(nagy méretű, táblára tapadó íráselemek – álló- és dőltbetűs változatban.)  
Találd ki, melyik íráselem tűnt el a tábláról! Újra eltűnt egy íráselem!  
Nevezd meg!

#### 6. CSOPORTOSÍTSD AZ ÍRÁSELEMEKET AZ ALAKJUK SZERINT! MUTASD BE A CSOPORTOKAT! MONDJ OLYAN TULAJDONSÁGOT, AMELY A CSOPORT MINDEN TAGJÁRA IGAZ!

#### 7. ILLESZD ÖSSZE AZ ÍRÁSELEMEKET!

(tanulói eszköz: 4-5 cm-es íráselemek, formánként 4 db.) Kapcsolódjon egymáshoz két (három) ugyanolyan elem! Kövesd az ujjaddal az összekapcsolt íráselemek nyomvonalát! Rajzold át a vázoló lapon vagy a munkafüzetben az összekapcsolt íráselemeket! Mondd el, milyen vonallal kapcsolódtak az íráselemek egymáshoz!

### 2.1.3 ELEMKAPCSOLÁSI GYAKORLATOK

#### 1. ÍRD ÁT ÉS ÍRD LE AZ ÖSSZEKAPCSOLT ÍRÁSELEMEKET A VONALKÖZ SZERINTI MÉRETEKBEN!

#### 2. ILLESSZ EGYMÁSHOZ HÁROM KÜLÖNBÖZŐ ÍRÁSELEMET!

Kövesd az ujjaddal az összeillesztett íráselemek nyomvonalát! Rajzold át a vázoló lapon vagy a munkafüzetben az összekapcsolt íráselemeket! Mondd el, milyen íráselemek kapcsolódtak egymáshoz!

3. ÍRD ÁT ÉS ÍRD LE AZ ÖSSZEKAPCSOLT ÍRÁSELEMEKET A VONALKÖZ SZERINTI MÉRETEKBEN!

4. DIKTÁLJATOK EGYMÁSNAK!

Sorban mindenki nevezzen meg egy íráselemet vagy összekapcsolt íráselemeket, amit írjatok le a füzetbe! Hasonlítsátok össze a munkátokat úgy, hogy elisméltitek, amit diktáltatok, és be is mutatjátok a helyes leírást! Segítsetek egymásnak a javításban!

5. ÍRÁSELEM-VADÁSZAT. VEDD JÓL SZEMÜGYRE AZ ÍROTT ÁBÉCÉ-TÁBLÁT!

(Tanulói eszköz: A/4-es méretű betűtáblák – írott kis- és nagybetűk álló- és dőltbetűs változatban)

6. KERESS ÍRÁSELEMEKET A BETŰKBEN! TEGYÉL A BETŰTÁBLÁRA ÁTLÁTSZÓ PAPIRT! ÍRD ÁT AZ ÍRÁSELEMEKET SZÍNESSEL, AZ ÁTLÁTSZÓ PAPIRON KERESZTŰL!

7. KERESS A BETŰTÁBLÁN OLYAN BETŰKET, MELYEKNEK MINDEN ELEMÉT MÁR TUDOD ÍRNI! AZ ÁTLÁTSZÓ PAPIRON KERESZTŰL SZÍNEZD BE EZEKET!

### 3. AZ ÍROTT BETŰK MEGISMERÉSE, VÁZOLÁSA, ÍRÁSA

A képességfejlesztés fókuszai: azonosítás, forma meghatározása, összehasonlítás, rész és egész megkülönböztetése, vizuális és auditív jelek egymáshoz rendelése, vázoló mozgás, írásmozgás, írott szöveg elrendezése, esztétikai igényesség, önellenőrzés, korrekció, írott szöveg olvasása, értése.

#### 3.1 BETŰFORMA AZONOSÍTÁSA, FELISMERÉSE, VÁZOLÁSA, ÍRÁSA

##### 1. FIGYELD MEG AZ ÍROTT BETŰ FORMÁJÁT!

Sorold el, milyen íráselemek alkotják! Válogasd ki a betűformáláshoz szükséges elemeket! Alakíts belőlük betűt! Egészítsd ki az elemeket úgy, hogy szabályos betű legyen belőlük!

##### 2. KERESD MEG AZ ÍROTT BETŰ NYOMTATOTT PÁRJÁT A BETŰKÁRTYÁK KÖZÖTT! FIGYELD MEG A HASONLÓSÁGOT!

##### 3. MONDD EL, HOGYAN ALAKÍTIJUK AZ ÍROTT BETŰT! HOL KEZDJÜK? MERRE HALADUNK? HOL FEJEZZÜK BE? EMLÉKEZZ AZ ÍRÁSELEMRE!

##### 4. VÁZOLD AZ UJJADDAL AZ ASZTALLAPON A BETŰT!

##### 5. VÁZOLD A BETŰT HOMOKBAN (LISZTBEN, BÚZADARÁBAN, ZSEMLEMORZSÁBAN, RIZSBEN)!

##### 6. ALAKÍTS BETŰT ZSINEGBŐL (DRÓTBÓL, SZALAGBÓL)!

7. VÁZOLD A BETŰT A VÁZOLÓ LAPON SZÍNES CERUZÁVAL!

8. ÍRD ÁT A (MUNKAFÜZETBEN, FELADATLAPON LÉVŐ) BETŰT TÖBBSZÖR SZÍNES CERUZÁVAL!

9. VÁZOLD A BETŰT SEGÍTSÉG (MINTA) NÉLKÜL ÖNÁLLÓAN!

10. ÍRD LE A BETŰT EGYRE KISEBB MÉRETBEN A VONALKÖZNEK MEGFELELŐEN!

11. ÍRJ A BETŰBŐL EGY-KÉT SORT A FÜZETEDBE!

## 3.2 A FOLYAMATOS ÍRÁS (BETŰKAPCSOLÁS) BEVEZETÉSE

### 3.2.1 ÍRÁSEMEKBŐL ALAKÍTOTT BETŰK

1. Rendezd csoportokba a kivágott íráselemeket formai hasonlóságuk szerint!
2. Válassz ki egy íráselem-csoportot, és annak minden tagját vázold írólapra (Pl.: hurkolások)!
3. Keresd meg azokat az írott betűket, amelyek alakításához az íráselem csoport tagjai szükségesek (Pl.: e, é, f, l, j, y, g)!
4. Az írólapon, az íráselemekből színes ceruzával alakíts betűket!
5. Alkoss rövid szavakat a kialakított betűkből (pl.: el, él, fél)!

### 3.2.2 BETŰKAPCSOLÁSOK – SZÓÍRÁS

1. HÁROM RÉSZRE HAJTOTT ÍRÓLAPRA VÁZOLD A SZAVAKAT! MONDD EL TÁRSADNAK, HOGY A BETŰK KAPCSOLÁSÁNÁL MIRE ÜGYELTÉL!

2. NÉZD MEG TÁRSAD MUNKÁJÁT!

Olvasd el a szavakat! Figyeld meg, miként kapcsolta össze a betűket! BeszéljeteK róla!

3. A SZÓÍRÁS ELLENŐRZÉSE ÉS A KAPCSOLÁS MEGBESZÉLÉSE UTÁN ÍRD LE A SZAVAKAT A FÜZETBE! MÁSOLD LE ÚJRA! ÁLLAPÍTSD MEG, MELYIK SZÓ VAGY SOR LEÍRÁSA SIKERÜLT JOBBAN!

4. ÍRD LE A SZÓSORT INDIGÓVAL ELLÁTOTT DUPLA FÜZETLAPRA! ELLENŐRIZD A MÁSOLATOT! HA VASTAG NYOMOT HAGY A CERUZÁD, SZOROSAN FOGOD, ÉS TÚLZOTTAN RÁNYOMOD A PÁPÍRRA! JAVÍTS EZEN!

5. TEGYÉL VÉKONY, ÁTLÁTSZÓ PAPIRT AZ ÍROTT BETŰVEL ELKÉSZÍTETT LAPRA!

(Versrészlet írott betűkkel, 3x3 mm-es sorközben. Pl.: Nemes Nagy Ágnes: Labda – részlet)

Jó a nyár, jó a tél,  
jó az út, jó a szél,  
jó a labda – nézd, szalad; –  
jó a hold és jó a nap.)

6. KERESD MEG A VERSBEN AZOKAT A SZAVAKAT, MELYEKNEK MINDEN BETŰJÉT LE TUDOD ÍRNI! AZ ÁTLÁTSZÓ PAPIRON KERESZTÜL ÍRD ÁT EZEKET A SZAVAKAT (PL.: JÓ, TÉL, ÚT, LABDA, HOLD, NAP)! VEDD LE A MINTÁRÓL AZ ÁTLÁTSZÓ PAPIRT!

7. FIGYELD MEG A BETŰK SZABÁLYOS KAPCSOLÁSÁT! ÍRD LE A SZAVAKAT A FÜZETEDBE! HASONLÍTSD ÖSSZE A MÁSOLATTAL!

Írd le újra!

8. OLVASD EL A SZÓSOROKAT!

Kártyán írott betűkkel: le, lel, lelt, lelte; fa, fal, falut; ár, áru, árad, áradó.

9. MONDJ MONDATOKAT A SZAVAKKAL! SZÁMLÁLD MEG, HÁNY BETŰBŐL ÁLLNAK A SZAVAK! KERESS ISMÉTLŐDŐ BETŰKET A SZAVAKBAN! FIGYELD MEG EZEK SZABÁLYOS ÍRÁSÁT!

10. ÍRD LE A SZÓSOROKAT CSOMAGOLÓPAPÍRRA ÚGY, HOGY KÖZBEN FIGYELED A KAROD ÉS KEZED LENDÜLETES MOZGÁSÁT! ÍRD ÁT TÖBBSZÖR A SZAVAKAT, EGYRE LENDÜLETESEBBEN! (AZ ÍRÁSHOZ VASTAG SZÍNES CERUZÁT, ZSÍRKRÉTÁT VAGY FESTÉKBE MÁRTOTT ECSETET HASZNÁLJ!) MONDJ AZ ÍRÁSMOZGÁSHOZ MONDÓKÁT!

## 3.2.3 BETŰKAPCSOLÁSOK MEGFIGYELÉSE, ELEMZÉSE – ÖNELLENŐRZÉS

**1. TALÁLD KI, MELYIK BETŰRE GONDOLTAM! – JÁTÉK KÉT VAGY TÖBB JÁTÉKOSNAK.**

Mutasd be a betűt úgy, hogy nem mondd meg a nevét! Például: „Az első vonalközben lakik. A vastag vonal fölött kezdem. Ferdén haladok felfelé. A vonalnál balra, majd lefelé vezetem a ceruzát. Hurkolom a kezdő vonalat, utána jobbra haladva érintem a vastag vonalat. A vonalköz közepén fejezem be a betűt.” A társadnak ki kell találnia, hogy melyik betűre illik a leírás! Ha leírta a keresett betűt, ellenőrizd a szabályos alakítást! Ha helyes a megoldás, cseréljétek szerepet! Ha nem sikerült eltalálni a betűt vagy hibásan írta le, újra te adhatsz feladatot.

**2. SZÉPÍTSD A BETŰIDET!**

Írj egy sort a füzetedbe! Vedd kezébe az ellenőrző fóliát, és vizsgáld meg alaposan a részleteket! (Tanulói eszköz: ellenőrző fóliacsík – kb. 4x15 cm-es, átlátszó fólia, az évfolyamnak megfelelő vonalazással, sorkezdés-jelöléssel, betű- és kötővonal szélességének jelölésével, szótávolság jelölésével.)

Egyszerre csak egy dologra figyelj! Például:

- megtudhatod, hogy betűméreted megfelelő-e, ha a fólia vonalazott sorát ráilleszted a füzetedben arra a sorra, ahol írtál;
- megállapíthatod, hogy jó helyen kezdted-e a sort, ha összehasonlítod a fólián jelölt sorkezdéssel;
- eldöntheted, hogy soványak vagy kövérek-e a betűid, ha hozzáméred a fólia betűjéhez;
- ha a betűket összekapcsoló vonalakat megvizsgálod a fólia segítségével, kiderülhet, hogy szorosan vagy tágan kötöd egymáshoz a betűket;
- a szavak közötti távolságot könnyen ellenőrizheted, ha az írásodra teszed a mintát!

Ha rátaláltál a hibás részekre, írd újra, javítsd a következő sorban! Ha nem sikerül a javítás, többször írd le újra!

## 4. ÍRÁSHASZNÁLAT HELYESÍRÁSI TAPASZTALATSZERZÉSEL

A képességfejlesztés fókuszai: szó- és szövegértés, tekintetkövetés, az egységben látott szövegrészek felfogása, elemzés, vizuális memória, mintakövetés, felidézés, problémalátás, osztott figyelem, írásmozgás automatizálása, helyesírási ismeretek alkalmazása, önellenőrzés.

### 4.1 MÁSOLÁS ÍROTT ÉS NYOMTATOTT MINTÁRÓL

#### A MÁSOLAT KÉSZÍTÉSÉNEK SZABÁLYAI

1. OLVASD EL A SZÖVEGET! IDÉZD FEL, HONNAN ISMERED!

2. FIGYELD MEG A SZAVAK HELYESÍRÁSÁT: A BETŰK SORRENDJÉT, AZ ÉKEZETEKET, A SZÓVÉGI BETŰKET, A KETTŐZÉSEKET, A NEHÉZ HANGOKAT JELÖLŐ BETŰKET, AZ ÍRÁSJELEKET, A MONDATKEZDŐ BETŰKET!

3. VEDD SZÁMBA, MELYIK SZÓ ÍRÁSÁRA KELL MAJD KÜLÖNÖSEN ÜGYELNI!

4. TEKINTS AZ ELSŐ SZÓRA! OLVASD EL! HA KELL, MONDD KI HANGOSAN IS!

5. ÍRD LE AZ OLVASOTT SZÓT ÚGY, HOGY ÍRÁS KÖZBEN NEM NÉZEL A SZÖVEGRE! ÍGY HALADJ VÉGIG A TELJES SZÖVEGEN!

6. HA TÖBB SZÓT IS MEG TUDSZ FIGYELNI, OLVASS EL EGY-KÉT-HÁROM SZÓBÓL ÁLLÓ SZÖVEGRÉSzt – AKÁR TÖBBSZÖR IS –, AZUTÁN ÍRD LE ANÉLKÜL, HOGY A SZÖVEGRE TEKINTENÉL!

7. HASONLÍTSD ÖSSZE A LEÍRT SZÖVEGET AZ EREDETIVEL! HA KELL, JAVÍTSD ÚGY, HOGY A HIBÁS SZÓT HELYESEN ÍRD LE A KÖVETKEZŐ SORBA! ELKÉSZÜLT A MÁSOLAT!

#### 4.1.1 KIS- ÉS NAGYBETŰK ÍRÁSA SZABÁLYKÖVETÉSSSEL (ÉKEZETEK)

i, í, u, ú, ü, ű v; t, ty, j; c, o, ó, ö, ő, g, gy; a, á, d; n, ny, m, h, p; e, é, l, ly, b, f, k; r; s, sz, cs, zs;

Figyeld meg a betűk szabályos alakítását! Gondolt át, hogyan formálsz meg! Írj le egyet! Állapítsd meg, szabályos-e! Folytasd a betű írását úgy, hogy a betűk között annyi távolságot hagyj, amennyi egy betűnek kell! A legszebben sikerült betűt jelöld meg!

#### 4.1.2 SZAVAK ÍRÁSA A KAPCSOLÁSI FORMÁK ESETEIVEL

ti, itt, tű, út, túl, ív, vív, új, ujj, új  
tó, öt, jó, öv, őt  
ad, dal, dél, dúl  
le, lel, ló, lúd, tál, tél, lát  
ki, kő, kér, kar, kör, kár  
sí, só, ás, és, sál, süil

Válogasd ki a szükséges betűkártyákat! Alkoss a betűkből rövid szavakat! Csereberéld a betűket úgy, hogy mindig más-más betű tudjon egymással kezdet fogni! Rakd ki a szavakat betűkártyákkal! Csoportosítsd a szavakat aszerint, hogy milyen betűk fordulnak elő benne! Írd le a szócsoportokat!

#### 4.1.3 SZAVAK ÍRÁSA A HANGZÓK IDŐTARTAMÁNAK JELÖLÉSÉVEL

cipő, erdő, fenyő, repülő, tető, fedő  
ló, hajó, csákó  
kapu, daru, falu  
hegedű, seprű, fésű  
ború, ágyú, szomorú

Mert ő a göcs, a bökkenő,  
az új ruhára csöppenő,  
talajt csöpögtetve megkenő  
(holott a hőség rekkenő),  
nincs más veszély, csak ő, csak ő:  
Lecsöppenő Kecöp Benő.  
(Ki van a dióhéjban? : Lecsöppenő... 37. old.)

## 1. MIT VISZ A KISHAJÓ? – TÖBBEN JÁTSZHATJÁTOK!

Üljetek körbe! A játékvezető közli a szabályt: A kishajó azt a tárgyat viheti, amelyiknek a neve ö vagy ő hangra végződik! Körben, egymás után mondjatok ö, ő hangra végződő tárgyakat! Akinek nem jut ilyen eszébe, kiáll a játékból! Az találhatja ki az új szabályt, aki a legtovább bennmarad. Minden forduló után írjatok le az elhangzó szavakból legalább hármat emlékezetből a füzetbe!

## 2. EMLÉKEZZ A VERSRE!

Keresd meg a könyv tartalomjegyzékében! Lapozd fel, és olvasd el újra! Sorold fel a versből az összecsengő szavakat! Diktáld le a társadnak helyes kiejtéssel! Cseréljete szerepet! Most a társad diktálja neked ugyanezeket a szavakat! Hasonlítsátok össze a munkátokat, majd nézzétek meg a könyvben, hogy helyesen írtátok-e a szavakat! Találj ki te is összecsengő szavakat!

### 4.1.4 A KIEJTÉSTŐL ELTÉRŐ HELYESÍRÁSÚ SZAVAK ÍRÁSA

adja, tudja, védje  
hallja, kiáltja  
látja, botja, borítja, gyújtja  
bánja, hunyja, fenje  
adta, védte, tudta

### 4.1.5 RÖVID SZAVAKBÓL SZÓFEJLESZTÉSEL ALAKÍTOTT, HOSSZABB SZAVAK ÍRÁSA

él, éle, éles  
fél, félő, félős  
dal, dalol, daloló  
pont, pontos, pontosan  
ár, vár, vára, várat

### 4.1.6 ÚJ SZAVAK ÍRÁSA BETŰK CSERÉJÉVEL

kerek, kerék, kérek  
soros, saras, sörös  
talál, tálal, telet  
bont, pont, ront  
kézzel, rézzel, mézzel

Bőrönd Ödön	bőröndön
a Köröndön	bőröndödön
ül a kövön,	bőröndömön
ül a kövön	
fekete színű bőröndön.	

(Ki van a dióhéjban?: Bőrönd Ödön, 28. old.)

## 1. SZÓFORMÁLÁS, SZÓFARAGÁS.

Ketten vagy többen játszhatjátok! Rakj ki betűkártyákkal egy szót! A következő játékos alakítson rajta úgy, hogy más szó legyen! Hozzátehet egy vagy több betűt, elé tehet egy vagy több betűt, elvehet a betűkből vagy egy betűt kicserélhet más betűre! Ha megszületett az új szó, írjátok le a füzetbe! Az győz, aki a legtovább tudja folytatni a szóformálást! Vizsgáld meg alaposan a leírt szavakat! Keresd meg az azonos szórészeket! Döntsd el, hogy ezek közül melyiket írtad szabályosan! Lehet több is! Jelöld meg!

## 2. MONDD EL SOKSZOR, EGYRE GYORSABBAN A VERSRÉSZLETET!

Keresd meg a szavakban az azonos szórészeket! Vedd számba, hogy mely betűk kapcsolódnak a legtöbbször egymáshoz! Gondold át, hogy mire kell majd ügyelni, amikor leírod a szavakat (megfelelő szóköz, azonos betűméret, egyenletes formálás, azonos kötővonalak, ékezetek helye)!

### 4.1.7 SZÓPÁROK, SZÓKAPCSOLATOK MÁSOLÁSA

*Tanultam suhogást,  
pataktól zuhogást,  
bagolytól huhogást,  
malomtól duhogást,  
tanultam kóborlást,  
varjútól varázslást,  
lisztől fehérlést,  
tűztől parázslást.*

(Ki van a dióhéjban?: Amikor Bors néni gyerek volt, 46. old.)

## 1. TALÁLGATÓS

Önálló olvasással idézzétek fel az ismert verset! A kiemelt versszakot ketten olvassátok úgy, hogy minden verssor első szavát az egyik gyerek, a másodikat a másik olvassa! Cseréljétek szerepet! Ha már többször elolvastátok a versrészletet, mondjátok el közösen emlékezetből is!

## 2. VÁLOGASS A SZÓPÁROK KÖZÜL!

Írd le azt, amelyik legjobban tetszik! Ellenőrizd a szavak közötti távolságot! Jelöld a legszebben leírt szópárt! Írd le többször lendületesebben, gyorsabban! Állapítsd meg, hogy szebb lett vagy csúnyább, amikor lendületesebben írtad!

### 4.1.8 MONDATÍRÁS

*Nyár. Kert. Csönd. Dél.*

*Ég. Föld. Fák. Szél.*

*Méh döng. Gyík vár.*

*Pók ring. Légy száll.*

*Jó itt. Nincs más, csak a kis ház.*

*Kint csönd és fény.*

*Bent te meg én. (Ki van a dióhéjban?: Nyár, 19. old.)*

## 1. MONDATKERESŐ

Nyisd ki a könyved annál a mesénél, amit szívesen olvastál! Miután újra elolvastad, vedd szemügyre a mondatokat: melyik a legrövidebb? Melyik a leghosszabb? Állítsd sorrendbe a mondatokat a szavak száma szerint! Először írd le a legrövidebb mondatot (lehet egy, két vagy három szóból álló), majd mindig egy szóval hosszabbat keress, és írd le azokat is! Minden mondatot új sorba kezdj, így a sorok mondatlépcsőt alkotnak. Hat sornál ne írd többet! Állapítsd meg, melyik mondatot (sort) írtad le a legszebben! Jelöld meg!

## 2. A LEGSZEBBEN SIKERÜLT MONDATOT ÍRD LE TÖBBSZÖR, MINDIG EGY KICSIVEL KEVESEBB IDŐ ALATT!

Állapítsd meg, melyik sikerült a legszebben! Mondd el és mutasd meg társadnak, milyen praktikus vonalvezetéssel tudtad gyorsítani írásodat!

## 3. ÍRD LE ÚJRA A MONDATLÉPCSŐT!

Figyeld meg, melyik sor írásához szükséges a legtöbb idő! Alakítsd úgy írásod tempóját, hogy két-két sor (az 1–2.; 3–4. és 5–6.) írásához ugyanannyi időre legyen szükség!

#### 4.1.9 KIJELENTÉST, KÉRDÉST, FELSZÓLÍTÁST JELENTŐ MONDATOK, PÁRBESZÉDES FORMÁK ÍRÁSA

- Szépen tud ön fényképezni?
- Csodaszépen!
- És a képet most csinálja?
- Nyomban!
- Van-e hozzá masinája?
- Ott van!
- Nem fog a kép elmozdulni?
- Kár izgulni.
- És elférek majd a képen?
- Csak a fele fér rá, kérem.
- S mi lesz a másik felemmel?
- Hát azt majd külön veszem fel.

(Ki van a dióhéjban?: A zsiráf a fényképésznél, 41. old.)

1. KERESS OLYAN MONDATOKAT A PÁRBESZÉDBEN, AMELYEK VÉGÉN KÉRDŐJELET LÁTSZ! OLVASD EL A KÉRDÉSEKET HELYES HANGSÚLYOZÁSSAL! MÁSOLD LE A KÉRDÉSEKET A FÜZETEDBE ÚGY, HOGY MINDEGYIK KÉRDÉS LEÍRÁSA UTÁN HAGYJ ÜRESEN EGY SORT! ELLENŐRIZD A SORKEZDÉST ÉS AZ ÍRÁSJELEKET!

2. VÁLASZOLJ A KÉRDÉSEKRE MÁSKÉNT, MINT AHOGY A SZÖVEGRÉSZBEN OLVASTAD! ÍRD LE VÁLASZODAT A – MINDEN KÉRDÉS UTÁN – KIHAGYOTT SOROKBA! ELLENŐRIZD A SORKEZDÉST ÉS AZ ÍRÁSJELEKET! OLVASD EL HELYES HANGSÚLYOZÁSSAL A PÁRBESZÉDET!

3. OLVASD EL!

Kányádi Sándor: *A világlátott egérke* című meserészletéből (Ki van dióhéjban?, 30. old.) az egerek beszélgetését! Figyeld meg, melyik egér, mit mondott!

Írd le az olvasókártyáról helyesen a párbeszédet a füzettedbe! (Olvasókártyán a párbeszéd egybe írt változata, mondatvégi írásjelek nélkül)

*Kérem a jegyeket A jegyeket kérem ellenőrzésre Miféle jegyet Vonatjegyet, kiskomám, vonatjegyet Hát az meg micsoda Ne pislogj erre-arra Nem tudtam Igazán nem tudtam Szóval potyautas vagy Potya Onnan fentről pottyantam le, egy bőröndből*

Hasonlítsd össze munkádat a könyvben leírtakkal! Javíts, ha szükséges!

#### 4. ÍRD LE A MADARAK PÁRBESZÉDÉT!

Figyeld meg a mondatvégi írásjelek helyét! Olvasd el, amit leírtál!

##### *PÁRBESZÉD*

- *Honnan, szomszéd?*
- *Ahol voltam, onnét!*
- *Mit evett?*
- *Eleget!*
- *Mi jót?*
- *Hernyót!*
- *Hány volt?*
- *Egy volt!*
- *És még?*
- *Kukacot!*
- *Mennyit?*
- *Hatot!*
- *Hát még?*
- *Legyet!*
- *Hányat?*
- *Hetet!*
- *Mást még?*
- *Pondrót!*
- *Sok volt?*
- *Nyolc volt!*
- *Jó volt?*
- *Jó volt!*

(Mi van a dióhéjban? – Párbeszéd, 35. old.)

## 4.1.10 INFORMÁCIÓS SZÖVEGEK (HÍREK, HIRDETÉSEK, RÖVID ELIGAZÍTÁSOK, TÁJÉKOZTATÁSOK) ÍRÁSA

## 1. KÉSZÍTSETEK PLAKÁTOT!

Gyűjtsétek össze, milyen eseményről adjon hírt a plakát! Beszéljétek meg, hogyan tudnátok legjobban felhívni az emberek figyelmét a hírre! Tervezzétek el, milyen betűket, színeket, ábrákat, díszítéseket használtok! Ügyeljetek arra, hogy röviden, pontosan, érthetően fogalmazzátok meg a plakát szövegét! Rendezzetez kiállítást a plakátokból! Sokféle plakát készülhet például:

- kulturális előadásról,
- koncertekről,
- sportversenyéről,
- kiállításról,
- papírgyűjtésről,
- hóeltakarításról,
- kirándulásról,
- gyomnövény irtásáról.

## 2. KERESS AZ ÚJSÁGOKBAN OLYAN HÍREKET, MELYEKET FONTOSNAK TARTASZ! VÁGD KI, MAJD RAGASZD FEL EGY NAGYOBB CSOMAGOLÓPAPÍRRA! FOGALMAZZ EGY MONDATOT A HÍR LEGFONTOSABB RÉSZÉRŐL! PÉLDÁUL:

*Derűs, napos idő lesz.*

*A Duna kilépett medréből.*

*Orkánerejű szél várható.*

*Megkezdődött a beiratkozás az iskolákba.*

*Emelkedik a benzin ára.*

*A vízócsapat olimpiai aranyérmet szerzett.*

*Vízilabdázóink bejutottak a döntőbe.*

*Gátakat építettek a Tisza mentén.*

*Megnyitották az autópálya újabb szakaszát.*

Írd le a rövid mondatokat a füzetedbe!

## 4.2 ÍRÁS TOLLBAMONDÁS UTÁN

Írd le a hallottakat! Hallgasd meg a teljes szöveget, amit le fogsz írni! Beszéljetelek róla! Hallgasd meg az első mondatot! Figyeld meg a mondat hangsúlyát! Hallgasd meg szavanként (2, 3, 4 szavanként) a mondatot! Ismételd el magadban, és dönts el, hogyan írod le! Írás közben ne állj meg! Olvasd el, amit leírtál! Ha hibát veszel észre, tedd zárójelbe a szót, és írd le újra! Ha elkészültél, olvasd át újra az egész szöveget!

## 4.3 ÍRÁS EMLÉKEZETBŐL

Idézd fel és mondd el magadban a szöveget, amit majd leírsz! Vedd számba, mely szavak helyesírása tér el a kiejtéstől! Gondold át, mely hangok hosszúak vagy rövidek a szavakban! Idézd fel a szó helyesírását, amit már nyomtatásban, olvasás közben láttál!

Emlékezetből íráskor azt kell leírnod, amit már olvastál, hallottál vagy megtanultál. Például:

- írd le gondolataidat,
- válaszolj kérdésekre,
- írd le véleményedet,
- számolj be megfigyeléseidről,
- írd le az olvasottak tartalmát.

